دَ طهارت ، مونځ احکام په شعرونو کښې

مسائل دَ مونځ

منظوم

تصنیف

مولانا احمد علی مردانی

فاضل جامعة العلوم الاسلامیة علامه محمد یوسف بنوری ٹاؤن کراچی

خوروُنکے

اسلامی ادبی تولنه

یونیورستی روډ مردان 0312-9818511

مسائل دَ مونځ منظوم

تصنیف

ابوالقاسم احمد علی مردانی

بسم الله الرحمٰن الرحيم

دَ طهارت ، مونځ احکام په شعرونو کښې

مسائل دَ مونځ

منظوم

تصنيف

مولانا احمد علی مردانی

فاضل جامعة العلوم الاسلامية علامه محمد يوسف بنوری ٹاؤن کراچی

ناشر

اسلامی ادبی ټولنه مردان

بسم اللّٰه الرحمٰن الرحيم

وَ صلی اللّٰه تعالیٰ علی النّبی الاُمّی

حمد باری تعالیٰ

په نامه مې ستا مولا! نن ابتدا کړه
چې زمونږ دَ پاره تا پیدا دُنیا کړه
په کښې نمر سپوږمې پیدا کړل تا هم ستوری
جوړه تا ورسره دلته کښې ښُکلا کړه
غرونه، ونې بوټې تا دلته پیدا کړل
په مارغانو تا حسینه پاس فضا کړه
سیلابونه، دریانه چې بهیږي
همه واړه ستا دَ حکم اقتدا کړه
هر یو ستا نه مدد غواړي لویه خدایه
تیارۀ ختمه همیشه تا په رڼا کړه
دَ حکمت نه خالی نۀ دے دا جهان
کۀ پیدا ورله دې ورځ هم دَ فنا کړه
ربه! ستا په هر یو څیز کښې حکمت پټ دے
سلسله کۀ شورو تا دَ انبیاء کړه
نبوت تا شورو کړې له آدمؑ نه
بنده تا دا سلسله په مصطفیٰ ﷺ کړه
ورله تا ورکړے ربه! حق کتاب دے

دا چې تاورته نادان سړیه! شاکړه
په کښې رَبّ اصول راکړي تول دَ ژوند دی
هوښیارانو ورسره مدام وفاکړه
دا بُنیاد دَ شریعت دَ دین اسلام دے
نادانو ورسره دلته جفا کړه
ما احمد علی! په دی یقین ساتلے
ورسره مې ختمه پاس دغه وینا کړه

....

زما عقیده

ما ایمان راوړے دے په رَبّ غفار
چې تنها دے تل زما پروردیګار
فریښتو باندې یقین لرم ایمان
عبادت کوی په جمع دَ سبحان
کتابونه چې نازل دی له آسمانه
زۀ ایمان لرم په ټولو له پخوانه
رسولان چې دغه څومره په جهان دی
شامل ټول زما هروختې په ایمان دی
زۀ ایمان لرم په ورځ هم دَ قیامت
دا منمه هرطرف ته حقیقت
هم مالك دَ خیر او شر دے یو اللّٰه

لــه هــرڅــه پــوره خبــر دے يــو الـلّـه

پــه تــقــديــر لــرم ايــمــان پــوره يــقيــن

عــقيــده ســاتــمــه دغــه بهتــريــن

مــخلــوقــات بــه پــس لــه مــرګــه جمع کيــږي

لــه دې تــولــو نــه کــامــل ايــمــان جــوړيــږي

پــه الـلّـه ايــمــان لــرم زه پــه دا شــان

لــکــه څــنګ چــې پــه نــومــونــو دے بيــان

څــنګ مــنــلــى مــا دَرب چــې صــفــات دي

قبــول کــړي ورســره مــا احــکــامــات دي

زهٔ پــه ژبــه مــدام کــوومــه دا اقــرار

هــم پــه پتــه دا مــنــمــه هــم پــه جــار

مــختــصــر دے ايــمــان دَ مســلــمــان

مــا احــمــد عــلــى کــړهٔ ذکــر پــه ښــهٔ شــان

تــقسيــم دَ احــکــامــاتــو دَ اســلام

دَ اســلام احــکــام بيــان چــې د دُنيــا دي

شــريــعــت کښــې څــهٔ روا او نــاروا دي

دغــه دوه قســمــونــه دي پــه شــريــعــت کښــې

مــوجــود تــول دي مســلــمــانــه ! عبــادت کښــې

پــه روا کښــې فــرائــض او واجبــات دي

ورسره په څنګ سنت مستحبات دی

دا روا کارونه ټول شول څلور

ناروا دی علاوه ددې نه نور

دا کارونه ټولو څلورلری ثواب

پرېښودلو کښې دَ څنو شته عذاب

ناروا کارونه دوه ددین اسلام دی

مکروهاب ورسره په څنګ حرام دی

بل یو قسم شته مباح ددې دُنیا

دَروا او ناروا نه ټول جُدا

پرېښودل کوُل ئې دواړه برابر دی

عالمان داسې کارونو نه خبر دی

....

فرض

اول فرض ضروری په هر مقام دے

دا لازم په هر بشر په خاص او عام دے

میلاویږی په کوُلو ئې ثواب

پرېښودلو کښې ئې شته دے ډیر عذاب

دا دلیل سره ثابت شه دَ قوی نه

په دلیل سره ثابت وی له قطعی نه

فرضیت نه چې ددغې کړی انکار

مخالف شي دَ مولا پروردیګار

بې له عذره چې څوك پرېږدي دا عمل

عذابونه ورله شته په هر محل

بې له عذره چې دا پرېږدي مسلمان

فاسق کیږي ورسره هر یوانسان

مستحق به ورسره شي دَ عذاب

هم محروم به په دُنیا شي له ثواب

په دوه قسمه دغه فرض د دُنیا دي

یو دَ بل نه بېه پوره پوره جدا دي

فرض عین سره یادیږي اول قسم

هر طرف ته ادا کیږي اول قسم

دا لازم په هر بشر وی دَ هر در

په شرطونو چې وی څوك بېۀ برابر

چې له چا دغه پاتې په دُنیا شي

مستحق دَ عذابونو دَ مولا شي

فرض عین په هر بشر فرض تمام وی

هر بشر باندې لازم په خپل مقام وی

مثال دا لري پنځه وخته مونځونه

ورکوي چې په دُنیا څوك زکاتونه

نور هم ډیر شته مثالونه په هر دار

خبـــروُی څـــان هـميشـــه دلتـــه هـوښيـــار
کــفـــايـــه قسـم دے دَويـم ذ شــريـعــت
مسـلـمـان تـــه دے مـعـلوم ئـي حـقيـقـت
کــفـــايـــه فـرض نــه وی پــه هـــر بشـــر
هـــر مـؤمـن ئـي دے لــه حـکـم نــه خبـر
جـنـــازه دي مثـــال پــــه هـــر قـدم دے
حـکـم نـــه ئـي خبـردار دغـــه عـالَـم دے
دوه قســمــونـــه شـول دَ فـــرض زمـــا وروره !
کتـــابـونـــه ښــه تـفـصـيـل لـره نـور گـوره
چـي لــه فـرضـونـه مـنـکـروی نو کـافـر دے
ورلـــه حـکـم دغـــه هـرخـواتـه ظـاهـر دے

....

واجب

فــــرض پســـے واجبـــات دی مسـلـمـانـــه !
لازمــــی دا احـــکـــامـــات دی قـــدردانـــه
واجبـــات هــغـــه کــــارونـــه دَ اسلام دی
چـي لازم پــه هـــر بشـــر پـــه خــاص او عـام دی
پـــه ظـنـــی دلیـل ثـــابـت چـي پــه دُنیـــا وی
دا واجـــب بــــه هــر طــرف تـــه خـامـخـا وی
پـريښـودو کښـي ئـي عـذاب شتـه مسلمـان لـه

پـریښـودو کېږي ئـي عـذاب شتـه هر انسـان لـه
دَ واجـب مـنـکـر کـافـر نـه دے اسـلام کښـي
دغـــه حـکـم مـا ليدلی پـه احـکـام کښـي
پـریښـودونـکـي ئـي فـاسـق پـه هـر قدم دے
دغـــه حـکـم ښـــهٔ ښـکـاره ددي عـالَـم دے

....

سنت

دریـم سـنـت دے پـه واجـب پسے انسـانــه!
طـــریــقـــه دَ پیــغـمبــر ﷺ ده را روانـــه
هـغـــه کـار چـي کـړے وي زمـونــږ رسـول ﷺ
یـــا ګـفتـار چـي کـړے وي زمـونــږ رسـول ﷺ
ورتـــه وائـــي دَ رســول الـلّٰــه ﷺ ســنــت
یـا خـامـوشـه پـه یو کـار شی پـاك حـضـرت
دا عـمـل دا طـریـقـه ښـکـاره سـنـت ده
دا حـصـه زمـونــږ د دیـن دَ شـریـعـت ده
پـه دوه قسـمـه کښـي تـقسیم دغـه سنـت دے
هـغـه کار چي نقل شوے لـه حضرت ﷺ دے
کـهٔ ئـي پـریښـي وی یـو ځـلـي پـه دُنیـا کښـي
دغـــه غیـر مـؤکـده شـو پـه وینـا کښـي
مـؤکـد هـغـه سـنـت دَ پیـغـمبر ﷺ دی

چي واجبو ته نزدې په لر او بر دی
پرېښودلو کښي ګناه ئي په جهان ده
حق حصه زمونږ دَ دین دَ حق ایمان ده
مستحق دے هغه کس دَ ملامت
چي څوك پرېږدی په دُنیا دغه سنت
هم محروم به وی هغه له شفاعت نه
په محشر کښي دَ حضور ﷺ دَ محبت نه
دا سنت مؤکده په هر قدم دے
ښهٔ پوره خبر له دي عالَم دے
پرېښودلو کښي چي نهٔ لری عذاب
هغه غیر مؤکده دے په هر باب
بس ثواب دے ګټه ټوله دَ جهان ده
دا ښکلا ده هم رڼا دَ مسلمان ده
هر سنت کښي دَ محشر ګټه پرته ده
هر بشر له برابر ګټه پرته ده

....

مستحب

په سنت پسے نمبر دَ مستحب دے
شریعت کښي بهتر غوره په طلب دے
چي ثابت ئي فضیلت دے شریعت نه

ځــــان خبــر کـــړه ددي کـــار لـــه حـقـیـقـت نـــه

پـــریښـــودلـــو کښـــي هیـــڅ نـــه لـــری عـــذاب

مستـــحــــب دے چـــي کـــوُل ئـــي وی ثـــواب

مستـــحـــب بـــانـــدي راضـــی مـدام اَللّٰـــه وی

ورســـره دَ مـــصـــطـــفـــیٰ ﷺ شـــامـــل رضـــا وی

ثـــوابـــونـــه ددي کـــار شتـــه طـلبـګـــار لـــه

نـعـمتـــونـــه ددي کـــار شتـــه طـلبـګـــار لـــه

ګـــنـــاه ګـــار نـــه دے چـي پـریـــږدی مستـحـب

نـــه دَ ربَ دے دَ خـــفـــګـــان چـــالـــه سبـــب

مستـــحـــب لـــری لـــوئـــي شـــان دا حـقـیـقـت

دَ مـــحشـــــر دَ پـــــاره حُـســــن دے عـــــزت

....

خلاصه

دا ځـــــلـــــور کـــــارونـــــه تـــول دی دَ کـــوُلـــو

نـــهٔ دی نـــهٔ دی پـــه هیـــڅ شـــان دَ پـــریښـــودلـــو

یـــو شـــو فـــرض بـــل واجـــب بـــل دے ســـنـــت

مستـــحـــب کـــــار څـــلـــورم دَ شـــریـــعـــت

دَ کـــوُلـــو دا کـــارونـــه پـــه جهـــان دی

رنـــاګـــانـــي هـــریشـــر لـــه دَ ایـــمـــان دی

....

حرام

منع کړي څه کارونه شريعت دي
ناروا کښي ټول شامل په حقيقت دي
په حرام سره ياديږي هغه کار
چي خوش نه وي دَ مولا پروردگار
چي ئي منع په دليل ښکاره قوي وي
لري تالـه تلل چي ضروري وي
ځان خبر ساته چي هغه کار حرام دے
چي دَ زهرو په شان نوم ئي ټول تمام دے
دَ حرامو نه منکر سړي کافر دے
دغه حکم دَ اسلام ښکاره ظاهر دے
مستحق دَ هر عذاب په قدم دے
مبتلا چي په کښي کوم بني آدم دے
دَ فاسق په نامه ياد په هر قدم دے
هر طرف ته ورته غم دے هم تورتم دے

....

مکروه تحريمی

هغه کار چي شريعت کښي نه خوښيږي
په مکروه سره په نوم مدام ياديږي
کـۀ مکروه وي تحريمی په کښي عذاب شته

تـــنـــزيهـــی کښـــي کـــميـــدل دَ حـــق ثـــواب شتـــه
چـــي ثـــــابـــــت وي پـــــه دليـــل ســـره دَ ظـــن
دَ عـــــذاب مستـــحـــــق کيـــږی هـــغـــــــه تـــن
تـــحـــريـــمـــی کـــــارونــــه هـــغــــه دَ دُنيـــا وي
چـــي نـــاخـــوښــــه شـــريـــعـــت کښـــي دَ مـــولا وي
تـــول مـــکـــــروهِ تـــحـــريـــمـــی دَ ددې عـــالَـــم دی
نـــــاروا دغـــــــه کـــــارونــــــه دَ تـــورتـــم دی

....

مکروهِ تنزيهی

پـــريښـــودلـــو کښـــي چـــي کـــلـــه ئـــي ثـــواب وي
پـــــه کـــولُـــو نـــــه ســـزا نـــــه ئـــي عـــذاب وي
پـــريښـــودل چـــي کـــلـــــه غـــوره دَيـــو کـــار وي
پـــريښـــودل چـــي کـــلــــــه غـــوره ديـــو لار وي
دا مـــکـــــروهِ تـــــنـــــزيهـــی دے زمـــــا ورورہ!
مثـــــالـــونـــــه ورلـــــه تـــــۀ خپـــلـــــه اُوګـــوره

....

دَ اودس طريقه

طـــــريـــــقـــــــه دا ســـــي بيـــــان ده دَ اودس
چـــي دَ مـــونـــځ کـــړي اراده کـــلـــــه يـــو کَـــــس
لـــوښـــی پـــاك کښـــي، اُويـــۀ پـــاکـــي مسلـــمـــانـــه!

اخستل اول په کار دی اے انسانه!
هم پاك والے ضروری دے دَ مکان
چې ګنده ورسره نه شی دا انسان
په طرف دَ قبلې ناسته ده اول
خیال ساتل دی دَ پاکې په هر محل
ښۀ په ښکلې انداز ناسته ده پکار
په مزه مزه اَودس کوی هوښیار
انغښتل دَ خپل لوستونو په اول دی
بسم الله ورپسې وروستو بیا وئیل دی
هر عمل دے دا ثابت له شریعت نه
ځان خبر کړه دَ اودس له حقیقت نه
بیا لاسونه مټو پورې تول وینځل دی
ښه په پوره پوره ورسره تول مږل دی
خلۀ کښې درې ځلې اُوبه دی اچول بیا
ورسره دی برابر مسواك کول بیا
کۀ مسواك وی نو مسواك کول بهتر دی
لوئې واړه ئې فضیلت نه ښۀ خبر دی
بیا دی پوزه کنګالول پوره درې ځله
صفا کول په ښۀ انداز ده پوزه خپله
ورپسې دَ پوره مخ تالله وینځل دی

په لاسو سره مخ پوره مږل دي
دَ يو غوږ نه دَبل غوږ پوري انسانه
حد دَ مخ دے ځان کړه مسلمانه
دَ تندي سره دَ ځني لاندي تول
په وينځولو کښي دي تاله شاملول
بيا لاسونه دي وينځل تر څنګلانو
ځان ساتي خبر له دغي مؤمنانو !
دَ سر مسح وربسي په شريعت شته
دَ اودس دا طريقه په دي حقيقت شته
وربسے دَ خپو وينځل په مسلمان دي
په ترتيب ما ذکر کړي په جهان دي
اول ښي اندام وينځل دي په هر مقام دي
دا واضحه تول حکمونه دَ اسلام دي

....

دَ استنجا بيان

ګندګي سره پليت چي دا بدن وي
استنجا هله لازم په دغي تن وي
کۀ اُوبه وي نو اُوبه دي استعمال کړي
ګندګي له تن نه ختمه دي هر حال کړي
کۀ وي بولو ته څوك ناست ميدان صحرا کښي

استعمال دي کړي بیا لوټه استنجاء کښې
چې پاك والے کله راشي په جهان
استنجاء شوله پوره ددي انسان

دَ استنجا مکروهات

په کپړه هم په کوئیله چې استنجاء کړي
ځان خبر کړه دي مکروه کړي ناروا کړي
دَ کاغذ استعمال منع دے اسلام کښې
حکم دغه مالیدلي په احکام کښې
په هډوکي باندي منع استنجا ده
فیصله دَ شریعت دا په دُنیا ده
استعمال په کښې دَ سوټي ناروا دے
چاسره چې استنجا له په دُنیا دے
استعمال دَ ګندګي کښې کراهت شته
حکم دغه ښه ښکاره دَ شریعت شته
استعمال دَ ښي لاس منع دے هر چاله
چې څوك لاړشي په دُنیا کښې استنجاء له
دَ اسلام دَ شریعت دا فیصله ده
دَ مکروه اعمالو بره تذکره ده

دَ اودس څلور فرض

مخ پسې لاسونه مسح بیا دَ سر
دواړه خپې وینځل دی فرض برابر
دغه فرض دَ اودس دی ټولو څلور
نیشته نیشته علاوه ددې نه نور
که یو پاتې شوله دې نه ناتمام دے
دا اودس چې دلته کړے خاص او عام دے
ښه پوره پوره وینځل دی دَ ټول مخ
ښه پوره پوره مږل دی دَ ټول مخ
اول فرض په اودس کښې دغه یاد کړه
مخ پسې دواړه لاسونه خپل وینځل دی
دَ څنګلو سره دا پوره مږل دی
بیا دَ سر مسح پکار ده ټوله ټوله
فرض دا په هر دربار ده ټوله ټوله
څلورمه حصه مسح حق دَ سر ده
فرائضو کښې په شمیر کړے هر بشر ده
دَ ګیټو سره دَ خپو وینځل لازم دی
دا په پاکو په اُوبو وینځل لازم دی
دا څلور شول دَ اودس فرض تمام
ځان خبر دې کړی له دې نه خاص او عام

دَ اودس سنت

پـه شمیـر دیـارلـــس پـه اودس کښې توِل سنت دی
دغــــه تــول مــقــــرر کــــړی شـــریـعـــت دی
پـــه اول کښـــې هـمیشـــه دَ تــولــو نیـــت وی
چـاتـــه یـــاد چــې دَ رســول الـلّــه ﷺ سـنـت وی
بســم الـلّــــه وئیـــل سـنــت دَ پیـغـمبــر ﷺ دی
هـــوښیـــارانـــو تـــه ده پتـــه ښـــۀ خبــر دی
ویـنـځـل دري پیـري لاسـونـــه پـه جهـان شتـه
پـه سـنتـو کښې دَ خــوږ نبـی سلـطـان ﷺ شتـه
دَ اودس پـــه ســـنتـــونـو کښـــې مســواك دے
عــلامـــت دَ نیك عــمـلــــه ســـړی پــاك دے
خُـلـه ویـنـځـل مسنون دی دري ځلي هر چـالـه
چــې راځـــی درتـــه پـه مینـه هـرڅوك خـوالـه
پـــه سـنتــو کښـــې دَ ږیـــرے هـم خـــلال دے
ورســــره ئـــي دَ وجـــود دَ تــــن جـمـــــال دے
اویـــه دري ځـــلـــي دَ پـــوزې هـم ســـنـــت دی
څـــومـــره ښـــکــلـــی دا اعـمـــال دَ شـریـعـــت دی
تـــل ویــنـــځـــل دی دري ځــلـــي دَ هـــرانـــدام
پـــه ســنتــو کښـــي راغــلـــی دا مـــدام
پـــه ســنتــو کښـــي پــوره مســح دَ ســـر ده

نقل شوے طریقه دَ پیغمبر ﷺ ده
دغورږونو مسح شته دے هر بشر له
حکم دغه دے غریب له هر افسر له
په اودس کښې بل سنت موجود ترتیب دے
نقل شوې دا ترتیب له ربّ حبیب دے
هم خلال دَ ګوتو تولو دے سنت
دا حصه ده په دُنیا دَ شریعت
مسلسل اودس کول مسنون عمل دے
دغه شمیر ورسره تل په هر محل دے

....

دَ اودس مستحبات

تول پنځه څیزه اودس کښې مستحب دی
خوښ په هر مقام دُنیا کښې دا دَ ربّ دی
ښې طرف نه شروکول مدام اودس
مسنون دغه دے عمل دَ هر یو کس
دَ څټ مسحه شریعت کښې مستحب ده
مسئله زمونږه دا هم دَ مذهب ده
په اودس کښې مدد نه اخستل بل نه
مستحب دی مدد نه اخستل خپل نه
دا رنګ ناسته په صفا مقام اُوچته

مستحب دغه عمل دے نیك سیرته!

....

دَ اودس مکروهات

په اودس کښې شته مکروه څیزونه ډیر
مسلمانه یاد ساته ، نشی دې هیر
په ګنده ځائې کښې اودس کوُل انسان له
دا مکروه عمل راغلے مسلمان له
صفائی کوُل دَ پوزے په ښی لاس
دا مکروه ګڼی چې څوك لری احساس
بیا خبرې په اودس کښې دَ دُنیا هم
مکروهاتو کښې ده شمیر دغه وینا هم
هر اودس چې دَ سنتو وی خلاف
مکروه حکم هرطرف ته لری صاف
مکروهات دی دَ اودس دغه څلور
علاوه ددې نه شته په جهان نور

....

نواقض دَ اودس (دَ اودس دَ ماتیدو څیزونه)

چې څه څیز شی له بدن نه رابهر
ورسره اودس ماتیږی دَ بشر
هم ماتیږی په هوا بدبُو اودس

خامخا به کړي اودس داسې هر کس
مونځ کښې زور سره خندا دَ هر بشر
ماتوي اَودس دُنيا کښې برابر
په اُلټو اَودس ماتيږي هر طرف ته
دغه حکم بيانيږي هر طرف ته
دَ انسان نه چې مجنون جوړ شي دُنيا کښې
اودس مات شي ورسره په ابتدا کښې
وينه شي چې له بدنه رابهر
اَودس مات شي ورسره دَ هر بشر
ګندګي ، زوې بهر شي چې له تن نه
دې سبب دَ اودس ماتې له بدن نه
هغه خوب چې وي په ملاسته يا په ډډه
ورسره اودس ماتيږي مخاطبه!
بيهوشي سره ماتيږي هر اودس
ناخبره چې له ځان نه شي يو کس
ټول اته شول صورتونه دَ جهان
اودس دې سره ماتيږي دَ انسان

دَ غسل طريقه

طريقه دَ غسل شته په شريعت کښې

بیـــان شــوي دَ نبـــی ﷺ ده پــــه سیــرت کښــې
پـــــه ویـــنـــځــلــو دَ خپــل لاســو ابتــدا کــړه
آغـــــاز دي ســــره دَ غســـل پــــه دُنیـــا کـــړه
دَ خپــل تــن نـــه ګــنـدګـی لــرې کــړه وروره !
دَ بـــدن نــــه ګـــنـدګـــی لـــرې کـــړه وروره!
استــنـجـــا وریـــې بیــا پـــه خـاص او عـام شتــه
طــریـقـــه داســې مــوجــود تــولـــه تـمـام شتــه
اَودس اُوکـــــــړه وریـــــــې پــــوره تـــــمــــــام
دا مســـنــون عــمـــل هیــر نــــهٔ کــړې دَ اســلام
اُویــــه واچـــوه بــدن بـــانــدې بیـــا وروره !
اُویــــه واچـــوه تــول تــن بـــانــدې بیـــا وروره!
پـــاتــې نشــی چــې اوچ ځـائې دے پـه بدن کښـې
طــریــقـــه دغــه مــوجــود ده هـــر وطــن کښـــې
اُویــــه واچـــوه درې ځــلــــــه پــــه بــدن خپـــل
چـــې اوچ پـــاتـــې درنـــه نشـــی دغـــه تــن خپـل
دَبـــــدن مــــــړل پـــــه لاســــو دي پــــکـــــار
دا دَ غســـل طـــــریـــــقـــــه ده پــــــه هـــــر دار
هــم پـــه خـلـــه او پـوزه کښــې اُویـــه اوچـول دي
طـــریــقـــــه دَشـــریــعـــت دا نــقــل کــړل دي
دا کــــامـلـــــه طــریـقـــه شـولـــه دَ غســـل

دا کـــامـلـــه تـذکـره شـولـــه دَ غسـل

....

دَ غسل فرائض

دري په غسل کښې تول فرض په جهان دی
ښه خبر له دغې فرضو عاقلان دی
کنګالول دَ خلې اول فرض کړه یاد
دي سره دَغسل کیږده خپل بُنیاد
بیا په پوزه کښې اُوبه اچوُل دی فرض
ښه انداز سره دا ښه اچول دی فرض
تول بدن بیا په اُوبو پوره لمدول دی
همیشه داسې هر خواته غُسل کول دی
دري دا فرض شول تمام دَ شریعت
یاد ساته په هر مقام دا هر ساعت

....

دغسل سنت

تول په غسل کښې پنځه سنت بیان دی
ناخبره خلق واړه نادان دی
دَ بندونو پوري لاس دا خپل وینځل دی
ناپاکی له خپل بندن نه لرکوُل دی
هم دَغسل نیت مسنون په کښې تمام دے

دغه حکم ښهٔ ښکاره د دین اسلام دے
مخکښې غسل نه اَودس کول مسنون دي
رناګانې هر بشر له دَ ژوندون دي
دَ اوبو هم بهیدل په تن سنت دي
عاقلان پوره خبر له شریعت دي
طریقه دَ هر مسنون غسل دَ پاره
فائده واخله دَ احمد تهٔ له اشعاره

دَ غسل مکروهات

تول په غسل کښې مکروه دي څلور کاره
یاد کړهٔ ، تهٔ کهٔ ئې دَ علم طلبګاره
په بدن چې کپړې نه وي بیا کلام
منع دلته شریعت کښې دے تمام
مخ قبله ته یا قبلې ته شا کول
مکروه دا دي هر بشر له دا کول
هریو غسل دَ سنت چې وي خلاف
مکروه حکم هلته کښې مدام وي صاف
هم زیات والے دَ اوبو دَ استعمال
مکروه دي ، چې څوك ئې نه ساتی نن خیال
دا مکروه اعمال دَ غسل شول تمام

خیال پکار دے چي ساتی ددي عوام

....

دغسل قسمونه

په دري قسمه باندي غسل دانسان دے

مستحب، سنت یا فرض په جهان دے

کله کله په واجب فرض یادیږي

په انسان چي غسل کله لازمیږي

غسل نوم دے لمدولُ دَ ټول بدن

بهیدل دي دَ اوبو په دغي تن

ورسره شته مضمضه هم استنشاق

بهترین دغه عمل دے په أفاق

....

بیان دَ فرض او واجب غسل

زنانه باندي چي تیر شی حیض نفاس

فرض غسل په تکمیل شی په احساس

چي مني شی په شهوت له تن بهر

غسل دلته واجبیږي په بشر

څنګه غسل چي مذکور په مراتب دے

په دُخول دَ حشفي سره واجب دے

واجبیږي غسل هم په احتلام

يـــاد ســـاتـــه درتــــه هيــر نشــي دا احــكـــام
چـــې ګـــنــده شـــي دَ انســـان خــوب كښــې بــدن
ورتـــه ځـــائـــې ګـــنــده مــعــلــوم نـــه وي دَ تــن
غســـــل هـــم ورســـــره دلتـــــــه واجبيــــــږي
چــې انســـان تـــه ګـــنده ځـــائـې نـــه معلوميـــږي
بشـــر هـــغـــه چـــې رخـــصـــت شـــي لـــه دُنيــا نـــه
غســـل وركـــړه ورلـــه دلتـــه كښـــې انســـانـــه!
دغـــــــه غســـل وركـــول دلتـــــــه واجـــــب دي
لازم دا مســــــلــــمــــــان هـــريـــو طــــالــــب دي

....

مسنون غسل

دَ جـــمـــعـــې دَ ورځـــې غســـل دے مســـنـــون
پـــــه دُنيـــــا چــــې تيــــروُے دلتـــــه ژونــدون
دَ وقـــوفِ عـــرفـــات غســـل پـــكـــار دے
پـــه ســـنتـــو كښـــې دَ سيَـــدالابـــرار ﷺ دے
غســـل دا رنګ هـــريـــو مـــونـــځ لـــه دَ اختــر
مســـنـــون دغـــه دے عـــمـــل دَ پيـــغـــمبـــر ﷺ
مســـــنـــــون غســـــل دے احـــــرام لـــــره مــدام
دا عـــــمـــــل دے دلتــــــه كښــــې كـــوي عـــوام

....

مستحب غسل

پـــــس دَ مـــړي لامبـــولـــو نـــــه انســـانـــــه!
غســـل اُوكـــړه مستـــحـــب امے مسـلـمـــانـــه!
سپـــوږمـــي اُونيســـی چـــي تـــنـــدر دَ آسـمـــان
مستـــحـــب ورســـــره غســـــل دے بيـــــان
دَ صـــلـــوة الاستســـقـــــاء دَ مـــونـــځ دَ پـــاره
شتـــــه دے غســـل مستـــحـــب عـــاقـل هـوښيـــاره
نـــور ددي نـــــه عـــلاوه ډيـــر مـــقـــامـــات دی
شـــامـــل هـــغـــه ټـول زمـونـــړ پـــه عبـادات دی

دَ تيمم بيان

اول فـــــرض تيـــمـــم دَ پـــــاره نيــــت دے
حـــكـــم دا مـــونـــړ تـــه راكـــړے شـريـعـــت دے
دوه ضـــربـــونـــه بـــل يـــو حـــكـــم دَ جهـــان دے
امـــر كـــړے مـــونـــړ دا تـــه غـنـــي سبـحـــان دے
دواړه لاســــــه پـــــه خـــورو پــــوره وهـــل دی
بيـــا لاســـونــــه ټـول پـــه مـخ پـوره مـــږل دی
دويـــــاره وهـــل دی بيــــا پـــــه خـــورو لاس
چـــي پــــه شـــان لـــكــــه دَ نيـــت لـــري اســـاس
لاس پـــه لاســـو دی راښـــكـــل تـــرڅـنـگـــونـــانـــو

ځـــان کـــړه پـوهـــه لـــه نيـکـــانو صـــالـحـانو
دغــــــــه درې فــــــرض دي تـــــول دَ تيــــمـــم
ضـــــرورت وخـــــت کښــــي دي کــــول دَ تيــمـــم

....

دَ تيمم متفرق حکمونه

چـــي شـــى ويـلـــى اويـــا اُوســوځـــى پـــه اُور
هـــغــــه سپيـــن کــــۀ جهـــان وى يـــا کــــۀ تـــور
تيــمـــم پـــــه هـــغـــي نـــــه کيـــږى انســـانـــه !
نـــور ځيـــزونـــــه لټــوه اے مســلـــمـــانـــــه !
پـــــاکــــــه خـــوره شــــړه دي لــــره پـــکــــــار ده
دا تــــحـــــفــــــه ډالـــــي دَ حـــق پــــروردِيـــگـــار ده

....

دَ مونځ طريقه

پــــه نـــامــــه دَ پـــاك سبـحـــان مــي ابتـدا ده
چـــي مـحـکـمـــه، ښـــه صـــادقـــه ئـــي وينـــا ده
بيــــانـــــوومـــــه طـــريـــقـــــه دَ مــونـــځ گـــزار
دَ الـــلّـــــه نـــــه دَ مـــددِيـــم طــلـبـگـــــار
تـــوفيـــق راکــــړے اے مـــولا ! دَ ښــــه بيـــــان
چــي راضـــى رانـــه شــے تـــه پـــه هـــر مـکـــان
دا عـــمــل زمـــا تــوښـــه چـــي دَ مـحشــر شـــى

تـــول روښـــانــــه ورســـره زمـــا قبـــر شـــی
نـــاخبـــر لـــره سبـــب دَ هـــدايـــت شـــی
ورســـره ورتـــه نـصيـــب هـــر ســعـــادت شـــي
رابيـــداره ورســـره هـــريـــو انســـان شـــی
مستـــحـــق دَ نـعـــمتـــونـــو پـــه جهـــان شـــی
چـــي دَ مـــونـــځ پـــه اراده اُدريـــږی ربَ تـــه
تـــوجـــه دي هـــر ســـاعـــت لـــری ادب تـــه
پـــه اخـلاص پـــه تـــوجـــو بـــه دی اُودريـــږی
دي ســـره دَ مـــونـــځ آغـــازوی شـــورو کيـــږی
مـــخ قبـلـــے تـــه بـــه کـــړی بيـــا دغـــه انســـان
خيـــال ســـاتـــی بـــه ورســـره ددي بيـــان
کپـــړمے، تـــن بـــدن بـــه پـــاك ددي بشـــروی
پـــاك بـــه هـــم دَ مـــونـــځ دَ پـــاره هـغـــه دروی
دا شـــرطـــونـــه دی هـــر مـــونـــځ لـــه ابتـدا کښـي
عبـــادت كـــوه مـــدام دَ ديـــن رڼـــا کښـــي
مـــونـــځ تـــه اُوديـــږی چـــي کـلـــه يـــو انســـان
خپـــل لاســـونـــه بـــه اُوچـــت کـــړی دَجهـــان
دا لاســـونـــه تـــر غـــوږونـــو اُوچتـــول دی
دَ اسـلام پـــه احـکـــامـــاتـــو عـمـل کـول دی
ورســـره بـــه تـکبيـــر وائـــی مـــونـــځ گـــزار

فرضیت نه ددې نه کړي څوك انكار
ابتدا كښې دَ هر مونځ الله اكبر دے
ورسره دَ مونځ آغاز په هريو در دے
دَ سجدې ځائې ته به ګوري دا انسان
مونځ ته اودرېږي چې كله مسلمان
دَ تكبيرِ تحريمې نه پس ثنا ده
طريقه دَ خوږ نبي دَ مصطفىٰ ﷺ ده
ثنا وائي به په پټه مسلمان
نقل شوے دا بيان دے په جهان
لوستل وروستو له ثنا نه تسميه دي
بركتونه ورسره په هر حصه دي
تعوذ ورپسې وروستو په جهان دے
هر طرف ته راپسې ځكه شيطان دے
تعوذ وئيل راغلي دي سنت
ورسره دي له شيطان نه حفاظت
فاتحه ورپسې وروستو دي لوستل
ځان له مونځ كښې دا په پټه دي وئيل
فاتحه مونځ كښې لوستل وروره! واجب دي
لازمي دغه يادول په هر طالب دي
تلاوت دَ فاتحې چې مكمل شي

دا سورت دَ فاتحې چې مکمل شی
وربسې آمین وئیل هرخوا مسنون دی
رڼاګانې برکتونه دَ ژوندون دی
په آمین پسې لوستل بیا دَ سورت دی
څوك خبر چې له مذهب له حقیقت دی
یو حصه دلته کافی ده تلاوت له
اسانتیا دغه راغلې دې اُمت له
درې آیاته دی لوستل واړه تمام
یا آیت یو لوئې لوستل په دې مقام
دغه حکم دَ اسلام دَ شریعت دے
متفق په دې خبره ټول اُمت دے
دا واجب په هر بشر په لراو بر دی
هوښیاران له دې خبرې ښه خبر دی
هر کله چې مکمله شی تلاوت
نو بدل به مونځ ګوزار کړی خپل حالت
دَ قیام نه به رکوع ته شی روان
قیام پاتې به پوره شی دَ جهان
ورسره به تکبیر وائی دا ساعت
کوم ساعت چې بدلوی بشر حالت
په رکوع کښې دَ رکوع تسبیح لوستل دی

ښه په مینه محبت پوره وئیل دي

درې درې ځلي تسبیحات شته په رکوع کښې

ددې ډیر زیات برکات شته په رکوع کښې

تل رکوع کښې دَ رکوع تسبیح مسنون ده

هر بشر له عطیه ددې ژوندون ده

په تسمیع سره دي تل ورله قیام له

دغه حکم دے راغلے خاص او عام له

ورپسې به په تحمید ژبه لمده کړي

دَ مولا به ښه په مینه تذکره کړي

که تسمیع ده که تحمید دواړه سنت دي

دا ثابت پوره له شریعت دي

بیا سجدې ته به روان شي په دا شان

لکه ځی چې څوك دیدن له دَ جانان

ورسره به په تکبیر ژبه لمده کړي

ربَ ته تیته دَ جهان به هر حصه کړي

تیټ په زمکه به مولا ته دا بشر شي

تندې، پوزه به زمکه برابر شي

دواړه لاسه به په زمکه ښهٔ تمام وي

دَ سجدې دا طریقه دَ خاص او عام وي

ده سجده په مونځ کښې فرض مونځ گزار له

لازمـــي دي اد كـــول غـــريـــب مـــالـــدار لـــه
دغـــه شـــان بـلـــه سـجـده شتـــه هر ركعـت كښې
دوه ســجـدې دَيـو ركـعـت شوے شريـعـت كښې
هـــر ســجـدې تـــه پـه تـكبيـر ســره دى تـلـل
ځـــان خبـــر كــــړه ، هـــم خبـــر كـــړه پـوره بـــل
دې ســـره بـــه يـو ركـعـــت پـوره تـمـــام شـــى
ورپســـې دَ بـــل ركـــعـــت شـــورو قيـــام شـــى
دَسجـدو مينځ جلسه پـه هـر مقـام شتـه
پـه ســكـون سـره دا نــاستــه بـيــۀ تـمـام شتــه
دوه ســجـدو سـره كـامـلـه بـه ركـعـت شى
دا تـوښـه بـه پــه مـحشـردغـه ساعـت شى
بيـــا بــه اُودريــږى قيـام تـــه دويـم ركـعـت تـه
پـــه اخـــلاص ســره دَ ژونـد دې عبـادت تــــه
اُودريـــدل دى پـــه تــكبيـــر ســـره قيـــام تـــه
دغـــه حـكــم دے راغـــلـي خـاص او عـام تـــه
دويـم ركـعـت كښـې بـه آغـاز لـه بسم اللّٰه وى
ورپســـې دَ فـــاتـــحـــې ســورت بـــه بيـــا وى
بيـا اٰميـن بــه وى ســورت بـه وى ركـعـت كښـې
خــونــد مــزه شتـــه دَمــولا پــه عبـادت كښــې
پـــه تـكبيـــر ســـره بـــه لاړ شـى بيـا ركـوع تــه

زده کــړه دغــه طــريــقــه لــويــو ورونــه
پــه رکــوع کښــي تسبيــح وائــی دَ مــولا بــه
وائــی دغــه تسبيــحــات اعــلا ادنــیٰ بــه
دري ځــلــي دغــه وئيــل پــه دي مــقــام دی
چــي خبــرلــه خپــل نبــی ﷺ نــه لــه اسلام دی
پــه تسـمـيـع سـره بيــا وروستــو اُودريـدل دی
ورســره يــو ځــائــي تــحــميـد پوره وئيـل دی
بيــا سـجـدي تــه پـه تـکبير بـه مونـځ ګـوزار ځی
اطــمـيــنــان سـره پـوره ورتــه تيــار ځــی
پـه سـجده کښي تسبحيات لـوستل پـه شوق دی
دَ ثــواب دا کــلــمــات لــوستــل پــه شــوق دی
بيــا جـلسـي تـه پـه تـکبير سـره ده نـاستـه
نــه روا دلتــه ولاړه ، نــه ده مــلاستــه
پــه تـکبيـر سـره جلسـي نـه پـس بيـا تلل دی
پــاك الــلّــه تــه دا تــنـدي خپـل لـګـوُل دی
ورســره پــوزه لــګــول دی پــه سـجـدو کښــي
بيــا مشـغـول کړه ځان ثنا کښي پـه تسبو کښي
تسبـحــات پـوره دري ځـلـي شتـه اسلام کښـي
شك اُونــکــړي دَ احــمــدعــلــی کــلام کښــي
بيــا ده نــاستــه ، قــاعـده ده شـريـعـت کښـي

دا شـــامـلـــــه ده دَ مـونـځ پـــه عبــادت کښــي
بيـــا وئيــل اَلتـــحيـــات دي هـــر بشـــر لــــــه
طـــريــقـــــه دَ مـونـځ راغـلــي لــر او بــر لـــــه
دوه رکـعتـــه کــۀ وي مـونـځ نـو بيــا درود شتــه
وربِسـي بيــا دُعـــاګـــانـي پـــه وجـود شتــــه
بيـا سـلام سـره بــه مـونـځ زمـونـږ تـمام شـي
هــــر بشــــر لــــره روا بـــــه بيـــا کـلام شـي
هـــر بشـــر لـــره روا بـــه خـوراك څـكـــاك شـي
روا دۀ لـــــــه تـجـــارت بــــه دَ امـــلاك شـــي
کــۀ دَ دوو نــــه زيــات رکـعتــه پــه جهـان وي
طـــريـقـــه بـــه ئـي هـم بـره دغــه شــان وي
بسـم الـلّــــه ده فـــاتـحـــه او بيـــا آميـن دے
هــــر عـمـل دَ شــريـعـــت غـوره حسيـن دے
نيشتــــه فـــرضـو کښـــي آميـن پسـے سـورت
چـــي وي دريـم يــا څـلـورم کـلـــه رکـعـت
نــوره بـــره طـــريـقــــه تـولـــه يـوشـــان ده
ښــــۀ اســــانــــه طـــريـقــــه دَ مـونـځ بيـــان ده

دَ مونځ فرائض

تـول پـنـځـلــس مونـځ کښي فرض پـه بشـر دي

ووۀ دننه دي ، اته ترينه بهر دي

پټول دي دَ بدن هر بشر له

فرض دغه په جهان شته لر او بر له

دَ بدن پاك والے فرض دے انسان له

مونځ چي كله كوي دلته مسلمان له

دَ مكان پاك فرض په جهان دے

مونځ ته كله چي ولاړ په دي انسان دے

په خپل وخت كښي اداكول دَ مونځ دي فرض

ركعتونه فرض تول دَ مونځ دي فرض

دَ كپړو پاك والے فرض په انسان دے

مونځ ته كله چي ولاړيو مسلمان دے

په تكبيرِ تحريمي دَ مونځ آغاز

مونځ كښي فرض دے آغاز په دي انداز

استقبال دَ قبلي فرض دے هر چاله

كه دي شك وي لاړ شه خپل ملا له

نيت هم فرض دے هر مونځ له شريعت كښي

لازمي دے ضروري هر عبادت كښي

قيام فرض دے په مونځ كښي هر بشر له

روانه دي پريښودل ئي لر او بر له

دا په عذر سره هر خوا پاتي كيږي

خو پـه نـاستـه حـکـمـاً دغـه اداکيـږي
قـرات پـه مـونـځ کښـي فـرض دَ قـرآن دے
بـه خبـرلـه دي نـه هـريـو مسـلـمـان دے
رکـوع فـرض ده سـجـدي دواړه لازم دي
دا مـونـځـونـه ورسـره دلتـه قـائـم دي
نـاستـه فـرض ده دَ مـونـځ پـه اختتـام کښـي
دا حـکـمـونـه تـول مـوجـود دي پـه اسلام کښـي
پـه قـعـده اخيـري يـاده پـه دنيـا ده
نـاستـه دغـه ضـروري تـل پـه هـر چـا ده
پـه خپـل قـصـد ادادي سـره سـلام هـم
فـرضيـت کښـي دے شـمـيـر شـوے تـل تـمـام هـم
دغـه فـرض پـه هـر مـونـځ کښـي دَ جهـان دي
مـا احـمـد عـلـي ليـکـلـي دَ مـردان دي

دَ مونځ واجبات

څلـوارلـس مـونـځ کښـي واجبـات پـه هـرمقام دي
دغـه تـول مـقـرر کـړي چـي اسـلام دي
کـړه دَ فـرضـو دوه رکـعتـه مـقـرر
چـي قـراءت پـه کښـي کـوي دغـه بشـر(1)
داواجـب حـکـم هـر خـوا دَ شـريـعـت دے

بــــهٔ خبــر لــــه دي نــــه دلتــــه دا اُمــت دے
فـــاتـــحــــه لـوستـل واجـب دی هــر بشـر لــه (2)
دَ تــــصــــديـــق دَ پـــاره لاړ شـــــه مـعتبــر لــــه
پــــه اول دوو ركـــعتــــونــو كښـــې ســورت (3)
واجـــب حـــكـــم لـــرى دغـــه هــر ســـاعــت
دَ سجدو پـه مينځ كښـې نـاستـه پـه ښـهٔ شان (4)
جـلسـه مـونـځ كښـې ده واجـب پـه هـر انسـان
پـه قـعـده اُولـىٰ كښـې نـاسـتـه پـه هـر در (5)
پـــه مـــقـــدار دَ تشهـــد پــــه لــــرا و بــــر
واجـب نـاستـه ده پـه مـونـځ كښـې هر بشر لـه
راشـــه ديـن لــه حـقـيـقـت لــه حـق خبـر لــه
پـه اركـانـو كښـې تـرتيـب پـه شريعـت شتـه (6)
واجـب حـكـم ورلـه دلتـه هـر ســاعـت شتـه
دَ ركـوع نـــه پـــس قـومـه چـې اداكيـږى (7)
ســجــده سهـــو ئــــې پـــه تــرك تـل لازميـــږى
تشهـد دواړو قـعـدو كښـې هـم واجـب دے (8)
ښـه خبـر لـه دې نـه هـر خواتـه طـالـب دے
فــــاتـــحـــې پســـې واړه دري أيـــاتــونـــه (9)
يـــا واړه واړه لـــوستـــل دی ســـورتـــونـــه
يـــا وئيـــل دی وربســـې دَ لـــوئـــې أيـــت تـــل

په واجبو کښې دے شمیر په شریعت تل
ضروري دے ورسره هم اطمینان
چې ادا شی په سکون ددین ارکان
یو واجب له واجباتو نه قنوت دے(10)
فاتحې کښې په امام پسے سکوت دے(11)
تکبیرونه دی واجب دَ هر اختر(12)
یاد ساتی دغه دُنیا کښې هر بشر
دَ خپل مونځ نه په سلام سره وتل(13)
واجب دی په حق کلام سره وتل
ماسختن په هر وړوکي لوئي اختر کښې(14)
هم په وترو په رمضان کښې په سحر کښې
دَ جمعې دَ تراوو هم دَ ماښام
تیز آواز سره لوستل دی په امام

ومونځ سنت

تول دی یوویشت سنتونه په قیاس(معنیٰ اندازه)
اُوچتول دی دَ غوږونو پورې لاس(1)
دویم تلی چې دَ قبلې په استقبال شی(2)
گتې ورسره چې پاتې په خپل حال شی(3)
نیغ ساتل دی دَ تکبیر په وخت کښې سر(4)

دا سـنـت دی دَ حـضـرت خیـر البشـر ﷺ
لاس تـړل عـمـل مسـنـون پـه هـر مقـام دے (5)
دا عـمـل پـوره ثـابـت لـه دیـن اسـلام دے
پـه شـورو کښـې دَ ثـنـا لـوستـل سـنـت دی (6)
دا اعـمـال دَ پـاك نبـی ﷺ دَ تـول سیـرت دی
تـعـوذ مسـنـون عـمـل اول رکـعـت کښـې (7)
ښـه شـوق سـره لـوستـل اول رکـعـت کښـې
تسـمیـه پـه رکـعـت کښـې ده مسـنـون (8)
رڼـاګـانـې دا ښـکـلا ده دَ ژونـدون
هـم آمیـن سـنـت عـمـل دَ پیـغـمبـر ﷺ دے (9)
پـرهیـزه سـړي ښـه پـوره خبـر دے
مَـلا او سـر دې بـرابـر وی ستـا رکـوع کښـې (10)
مـدام یـاد سـاتـه هـرخـواتـه دا رکـوع کښـې
پـه قـومـه کښـې دَ تسمیع (11) سـره تـحـمید (12)
دا مسـنـون اعـمـال دی تـرك لـری وعیـد
پـه سـجـده کښـې دی اول پـنـډې لـګـوُل (13)
بیـا لاسـونـه خپـل تـنـدې بـرابـروُل
ګـسـه خپـه دی خـوروُل پـه لـر او بـر
چـې جلسـه (14) یـا قـعـده (15) کـړی یـو بشـر
اُودروُل دی دَ خپـې دی داسـې پـه جهـان (16)

تــولــي ګنــي چــي قبـلــي تــه کــړي انســـان
خپــل لاســونـــه پـــه پتــول بــرابــرول دي (17)
مســنـــون هـــرخــواتـــه عــمــل مــدام دا کــول دي
دا اعـــمـــــال دَ شـــريــعـــت پــوره مســنــون دي
رنـــاګـــانـــي هـــر طـــرف تـــه دَ ژونــدون دي
تشهــد کښـــي خپــلـــه ګُتـــه اُوچتـــول (18)
بيـــا پـــه اشهـــد ســـره اشـــاره کـــول
دا مســنــون عــمــل ثــابـت لــه شـريـعـت دے
هــر عــمــل کښــي پـټ پــه پټــه څــه حکـمـت دے
پـــه قــعــدهٔ اخيــرنـــي کښـــي هــم درود (19)
پـــه ســـنتـــو کښـــي مـــدام لـــري وُجـــود
پـــه درود پســـي دُعـــا شتــه شـريـعـت کښــي (20)
شك ددي خبــري نيشتـــه پـــه ســنــت کښــي
ګـــرځـــوُل دي پـــه طـــرف دَ ښـــي ســـلام (21)
بيـــا پـــه ګـــس طـرف بـــه مــونـځ شي تـول تـمـام

....

دَ مونځ مستحبات

پـــه مـــانــځــه کښـي تول پـنـځــه مستـحبـات دي
دَ افـــضـــل غـــوره مـــونـــځـــونـــو دا صـفـــات دي
دَ لستـــونـــو نـــه لاســـونـــه چـــي بهـــر وي

مستحب به خامخا په لراو بروی
په رکوع او په سجدو کښي دري نه زيات
مستحب وئيل راغلی تسبيحات
حکم دغه منفردله په جهان دے
امام دي نه استثنیٰ په هر مکان دے
دَ سجدي ځائي ته کتل دی په قيام کښي
دا آداب دَ مونځ ګوزار دی په اسلام کښي
خپلو خپو ته په رکوع کښي تل ګوری
په رکوع کښي خپلو خپو ته کړی نظر
چي له دين او له اسلام وی ښه خبر
مستحب دغه عمل دے هر بشرله
دا راغلي په اسلام کښي لراو برله
په جولي باندي نظر به کړي جلسه کښي
هم نظر به په جولي ساتی قعدي کښي
په اوږو باندي نظر وی په سلام کښي
هريو امر دَ اسلام دے خپل مقام کښي
مستحب دی اسویلو کښي خله بندول
هر عمل په اطمينان سره دی کول
په ښي لاس باندي خله بنده کړه قيام کښي
نور دَ ګس لاس حکم شته په هر مقام کښي

دَ مونځ مکروهات

هغه کار چې شریعت کښې نۀ خوښیږي
په نامه به دَ مکروه هغه یادیږي

مونځ کښې سدل دے مکروه هر یو بشر له
دغه حکم دے غریب له هر افسر له

چې څادر دې زوړند کړي وی په سر
دغه سدل دے له سدل شه خبر

لويي مونځ کښې دَ کپړو سره مکروه دی
څنګ چې لويي دَ ویښتو سره مکروه دی

دَ کپړو راغندول منع دی مونځ کښې
یا کپړو له خوروُل منع دی مونځ کښې

مونځ مکروه دے چې کپړے دَ حقارت وی
تك ورسره هر محل ته په نفرت وی

دغه حکم لری خلۀ کښې څه نیول
ورسره په دې جهان کښې مونځ کوُل

بیا الوستل چې څۀ وی خلۀ کښې دَ قران
مونځ ګزار له روا نه دے په هیڅ شان

مونځ کول دی په سستی سره سرتور
مکروهاتو کښې شامل دے په هر کور

چې حاجت لری دَ بول کله انسان

مونځ مکروه دے دا ساعت په دي جهان
کاني دارنګ لر کوُل دَ مونځ ګزار
لاندي زمکه باندي لاس وهل بار بار
مکروهاتو کښي شامل په هر قدم دے
ښه خبر له دي هريو محترم دے
خپلو ګوتو نه تکونه دي ويستل
يا لاسونه دَيو بل سر مړل
دغه مونځ کښي لويي کول دَ هر بشر دي
مکروهاتو کښي شامل دا په هر در دي
اخوا ديخوا مخ قبلي نه اړوُل
مونځ ګزار له دي مکروه دغه کوُل
ناسته منع ده دَ سپي په رنګ ، انسان له
مکروهاتو کښي شامل ده مسلمان له
دَ پټکي په تاؤ سجده کښي کراهت دے
لوئي کمي دي جهان دَ عبادت دے
خوروُل هم دَ لاسونو په دا شان
چي په زمکه شي څنګلي دَ انسان
دا سجدو کښي هر بشر لره مکروه دي
دا غريب له هر افسر لره مکروه دي
دَ سنتو خلاف مونځ کښي کوُل کار

مکروه دغه دے عمل دَ مونځ گوزار
ختمول دَ مونځ گوزار خپله سستی
چې پیدا په غزیدلو کړی چستی
دا مکروه عمل هم شته په هر قدم
ورسره شی رحمتونه هر خواکم
هم شمیره دَ آیاتونو ده مکروه
هم شمیره دَ نور ځیزونو ده مکروه
بندول هم په څادر کښې خپل لاسونه
مکروهاتو کښې راځی دغه ځیزونه
په کپړو دَ ساه لرونکی ځیز تصویر
مونځ مکروه دے ورسره په هر تحریر
چې خالی وی مخکښې صف له ابتدا
نو مکروه دی اُودریدل وروستو جدا
شے یا گس یا مخامخ لاندې تصویر
مونځ مکروه دے ورسره په هر تحریر
اودریدل هم دَ امام بره اُوچت
دا عمل لری په مونځ کښې کراهت
اُوچت والے چې دَ یو لاس په مقدار وی
مکروه مونځ به هله دا دَ مونځ گوزار وی
اُودریدل تول په محراب کښې دَ امام

مکروهاتو کښې شامل دے دا تمام
که څه لږ وی رابهر امام محراب نه
دَ مکروه حکم به لاړشی دغې باب نه
پټول لری دَ سترګو کراهت
مسلمان چې کړی دَ مونځ دا عبادت
اسویلی هم راویستل په خپل اختیار
مکروهاتو شامل دے په هر دار
جُنبته ناسته هم مکروه په دې جهان ده
مونځ کښې ناسته چې کله دَ مسلمان ده
دَ سلام جواب ورکول په اشاره هم
مکروهاتو کښې بهر ده نظاره هم
دغه ټول دی مکروهات په مقام
نور ددې نه علاوه هم شته احکام

نواقص دَ مونځ (دَ مونځ ماتونکی څیزونه)

مونځ دَ پاره ماتونکے هر کلام دے
یا سلام کول، جواب یا دَ سلام دے
مونځ کښې مخکښې مقتدی چې له امام شی
مونځ به مات دَ سجدې او دَ قیام شی
دَ بالغ سړی په زوره چې خندا وی

مونځ ماتیږي چې له غم ډکه ژړا وي

هم دَ مونځ دے ماتونکے هغه سوال

له مخلوق چې دَ غوښتو لري مثال

اُف یا آه ویستل له درد یا دَ څۀ غمه

مونځ ماتیږي ورسره اے محترمه

غلطي لویه په قرآن کښې دَ بشر

مونځ ماتیږي ورسره په لر او بر

دې قرآن ته په کتلو دَ انسان

مونځ ماتیږي ، چې ئې لولي مسلمان

مونځ چې څنګ په هر کلام سره ماتیږي

په ګنده ځائې کښې قیام سره ماتیږي

دَ قبلې چې کله ختم استقبال شي

مونځ به مات دَ مونځ ګوازه دغه حال شي

شرط په کښې دے چې بې عذره دا عمل وي

هله حکم ورسره به دغه تل وي

دا انسان چې کله مونځ کښې بې پردې شي

مونځ به مات دې بشر په هر حصې شي

هم وئیل سبحان الله په څۀ خبر

مونځ ماتیږي ورسره دَ هر بشر

په ترجیع ماتیږي مونځ دَ مونځ ګوزار

یــاد ســاتــــه تــول دَ احــمــد عــلــی اشــعــار
صــورتــونـــه شتــه دے نــور هــم پـــه جهـــان
بـــس کـــافـــی دے اختـــصـــار لـــــه دا بیـــان

دَ پنځه وخته مونځونو بیان

تــول پــنــځــه وختــه مونځــونــه پــه انســان دی
فــرض کــړی پــه مــعــراج کښــي پــاك سبحــان دی
دَ ســحــر، مــاسپــخیــن، مــونــځ دَ مــازیــګــر
خـــامـــخـــا بـــه دا کـــوی هـــریـــو بشـــر
دَ مـــابښـــام، ورســـره مـــونــځ دَ مـــاســخــوتــن
دا دی فـــرض د دُنیـــا پـــه هـــریـــو تـــن
چـــي آزادوی مســـلـــمـــان وی او دانـــا وی
بـــالـــغ شـــوے ورســـره هـــم پـــه دُنیـــا وی
هیـــڅ څـــه عـــذر ورتـــه نـــه وی دَ جهـــان
هیـــڅ څـــه عـــذر نـــه لـــري دغـــه انســـان
فـــرض دے پـــه دي شـــرطـــونـــو ســـره مـــونــځ
ربَ تـــړلـــي خپـــل وختـــونـــو ســـره مـــونــځ
پـــه ســـحـــر کښـــي دی ســـنـــت دوه رکـــعتـــونـــه
ورســـره آبـــاد ســـاتـــي مـــدام کـــورونـــه
دوه دی فـــرض ورپســـي دَ شـــریـــعـــت بیـــا

خامخا دغه کول دي هر ساعت بیا
بې له عذره درنه پاتې نه شي وروره!
پابندي کړه دَ وختونو وخت ته ګوره
ماسپخین کښې دي اول سنت څلور
هر بشر دي کړي ادا دغه په کور
څلور فرض ورپسې دَ شریعت دي
دا ډالي دَ پاك الله ربُّ العزت دي
ورپسې دوه دي سنت دَ پیغمبر ﷺ
دوه شته نفل ورپسې هم معتبر
په اول دَ مازیګر کښې هم سنت شته
درته پته کۀ پاك نبی سیرت ﷺ شته
دوه ، څلور هم نقل شوی په سیرت دي
نقل شوی په سیرت کښې له حضرت دي
که څلور کوے یا دوه په کښې اختیار دے
شریعت کښې دا عمل دَ نیغې لار دے
ورته غیر مؤکده وائی جهان
هر طرف ته په دُنیا کښې عالمان
څلور فرض ورپسې دَ مازیګر دي
زړګران له زرو قدر نه خبر دي
فرض درې رکعته مونځ کښې دَ ماښام دي

نقل شوے شریعت کښې دا تمام دي
دوه سنت وړپسې وروستو دَ حضور ﷺ دي
نوافل له دې نه وروستو وروستو نور دي
دوه یا شپږ رکعته نفل دلته کښې دي
دَ محشر دَ پاره تل په کښې مزې دي
ماسخوتن کښې دی اول سنت څلور
دغه غیر مؤکده دي په هر لور
څلور فرض وړپسې دَ ربَ اکبر دي
بیا سنت وړپسې دوه دَ پیغمبر ﷺ دي
نفل دوه دي وړپسے په لر او بر
غواړي دلته نفل کول که یو بشر
بیا دَ وِترو درې رکعته په جهان دي
دا واجب په هر مؤمن او مسلمان دي
دوه نفلونه وړپسې شته په دُنیا کښې
که زیات والے دَ جهان غواړے رنړا کښې
په جمعه کښې دی اول سنت څلور
تالیدلے په کولو به وی ورور
دوه رکعته فرض مونځ دے په جمعه کښې
دا لازم په هر بشر دے ښاریه کښې
بیا سنت څلور رکعته وړپسې دي

دَ مــــحشـــــــر دا رنـــــاګــــانـــي دی مــــزې دی

دوه رکـــعتـــــه وړیـــــي شتـــــه دمے هـــم نـــور

اداکیــــــږی ښـــــه پـــــه شـــوق دا پـــــه هـــرلـــور

وړیـــــي شتـــــه هـــر طـــرف تـــه دوه نـــفلـــونـــه

ښـــه پـــه شـــوق ســـره پـــکـــاردی تـــول مـــونځـــونـــه

....

دَ سنت مؤکده ، غیر مؤکده مونځونو بیان

نـــــوم بـــــه تـــــاوی اوریـــــدلـــے دَ ســـنـــــت

رنـــــاګـــــانـــي دی دَ دیـــــن دَ شـــریـــعـــــت

دا ســـنـــــت دی پـــــه دوه قـــســـمـــــه د جـهـــــان

مـــؤکــد ، غیـــر مـــؤکــد شتـــــه دَ جـــانـــان ﷺ

دوه ســـنـــــت مـــؤکـــده دَ هـــــر ســـحـــــر دی

مـــاســپـــخیـــن کښـــي شپـــږ راغـــلـــی پـــه هـــر دردی

ســـنتـــونـــــه دوه رکـــعتـــــه دَ مـــاښـــام دی

مـــاســخـــوتـــن کښـــي دوه مـــوجـــود پـــه هـــر مقـــام دی

تـــراویـــح هـــم تـــجهـــد ســـنـــت اعـــمـــال دی

رنـــــاګـــــانـــي هـــر بشـــرلـــــره هـــر حـــال دی

....

تمت بحمد الله تعالیٰ وبتوفیقه .....ربنا تقبل منا انك انت السمیع العلیم وتب علینا

انك انت التواب الرحیم وصلی الله تعالیٰ علیٰ خیر خلقه محمد واٰله واصحابه

اجمعین ومن تبعهم باحسان الیٰ یوم الدین . آمین